

Сова О.Ю.,
к.е.н., доцент кафедри
національної економіки та фінансів,
Університет економіки та права «КРОК»

CASHLESS ECONOMY: РИЗИКИ ТА НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

Грошовий обіг – це рух грошей у готівковій і безготівковій формах, який обслуговує реалізацію товарів і нетоварні платежі в економіці.

Запровадження безготівкових розрахунків є пріоритетом для Національного банку України та одним із основних стратегічних напрямів розвитку банківської системи України. На фінансовому ринку України спостерігається стабільний позитивний тренд зростання частки безготівкових операцій та платіжної інфраструктури. Водночас в Україні на одну тисячу населення припадає близько 5,7 платіжних терміналів, тоді як у європейських країнах цей показник в середньому становить більше 10 одиниць на одну тисячу населення. Відповідно до Комплексної програми розвитку фінансового сектору в Україні, до 2020 року цей показник в нашій країні має досягти 11 штук на одну тисячу населення [3].

Показники стану ринку платіжних карток в Україні зображено на рис. 1.

В одній з останніх заяв НБУ було озвучено, що до 2020 року 55% грошового обігу в Україні буде безготівковим [1]. Для досягнення поставленої мети національному регулятору спільно з іншими банками необхідно розробити цілу концепцію зі створення моделі Cashless economy в Україні. На сьогоднішній день Національним банком України ведеться активна робота щодо зниження попиту на готівкові кошти, розвитку безготівкових платежів і створення платіжної

інфраструктури. Одним з ключових завдань у рамках нової концепції є зміна стійкої звички людей розраховуватися лише готівкою. Першочерговими напрямками для впровадження Cashless economy є переведення повсякденних операцій (оплата комунальних послуг), всіх державних виплат (пенсій та стипендій) у безготівкову форму [3].

Але не варто нехтувати той факт, що в Україні вже функціонує система безготівкових платежів. Банки намагаються задовольнити потреби нового покоління користувачів і тому створюють сучасні банківські онлайн сервіси, впроваджують інноваційні продукти, розвивають платіжну безготівкову інфраструктуру [2].

Основні переваги моделі Cashless economy полягають у наступному:

- 1) посилення інноваційної спрямованості економіки України;
- 2) детінізація розрахунків громадян і підприємств, що розширить податкову базу;
- 3) збільшення обсягів виторгу транспортних підприємств завдяки впровадженню «е-квитка»;
- 4) підвищення захисту від шахрайських дій з готівкою;
- 5) доступ до додаткових сервісів та можливостей;
- 6) швидкість проведення транзакцій;
- 7) зручність оплати послуг, сплати податків та інших платежів за допомогою платіжних карток;

8) зменшення витрат на обслуговування готівкових розрахунків.

Отже, поширення безготівкових розрахунків надасть величезні переваги державі, комерційним банкам, бізнесу і кожному громадянину особисто.

Зазначимо і загрози впровадження моделі Cashless economy:

- 1) поширення кіберзлочинності;
- 2) контроль банків і небанківських установ над клієнтами у зв'язку із володінням персональними даними останніх;
- 3) шахрайство шляхом «вішинг-у» та «фішинг-у»;
- 4) залежність клієнтів від технічних засобів розрахунків;
- 5) немотивованість певних верств та груп населення до використання безготівкових платежів.

Незважаючи на загрози переходу на безготівкові розрахунки, дана тенденція є об'єктивною реальністю і найближчими роками суспільство у повній мірі відчує зміни, спричинені новою фазою генезису глобальної економіки [5]. Переведення української економіки в безготівкову має стати загальнонаціональним проектом, спрямованим на досягнення європейських стандартів життя, одним із орієнтирів якісних перетворень у країні.

Список використаних джерел:

1. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки. *Розпорядження* Кабінету міністрів України від 17.01.2018 р. №67. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws>
2. Олешко А.А. Інноваційні тенденції розвитку безготівкової економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 10. С. 22-25.
3. Про затвердження комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року. *Постанова* Правління Національного банку України від 18.06.2015 р. №391. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws>
4. Ринок платіжних карток в Україні. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=79219

5. Сергеева О.С., Матвієнко С.О. Перспективи розвитку cashless economy в Україні. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. № 3(08). С. 313-316.